

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
Кафедра «Економіки та бізнесу»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. зав. кафедри, к.е.н., доцент

Лариса БОЛТЯНСЬКА
«31» серпня 2022р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Організація екскурсійної діяльності»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності
242 «Туризм» за ОПП Туризм
(на основі повної загальної середньої освіти та
ОКР «Молодший спеціаліст»)
факультет економіки та бізнесу

2022 – 2023 навч. рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Організація екскурсійної діяльності» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 242 «Туризм» за ОПП Туризм (на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст»). – Запоріжжя, ТДАТУ 2022 с. 14

Розробник: Валентина Демко, к.е.н., викладач

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Економіка і бізнес»
Протокол від «31» серпня 2022 року № 1
В.о.завідувача кафедри економіки і бізнесу

Лариса БОЛТЯНСЬКА
«31» серпня 2022р.

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 242 «Туризм» за ОПП Туризм (на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст»)

Протокол від « 02» вересня 2022 року № 1
Голова
Анна КОСТЯКОВА
« 02» вересня 2022 року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 4	Галузь знань: 24 «Сфера обслуговування» <small>(шифр і назва)</small>	Обов'язкова	
Загальна кількість годин - 120	Спеціальність: 242 «Туризм»	Курс/рік підготовки	Семестр
Змістових модулів - 2		2, 1с	4
Тижневе навантаження: аудиторних занять - 4 год. самостійна робота студента – 5 год.	Ступінь вищої освіти: «Бакалавр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	24
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	24
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	72
		Форма контролю: екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: навчальної дисципліни є формування у студентів комплексу теоретичних знань, практичних вмінь і навичок, які дозволять їм самостійно організовувати й планувати екскурсійну діяльність, розробляти та проводити екскурсії, здійснювати екскурсійне обслуговування туристів на високому професійному рівні.

Завдання курсу: теоретична та практична підготовка студентів спеціальності «Туризм» з наступних питань:

- ✓ теорія, методологія та методика екскурсійної справи;
- ✓ психологія екскурсійної діяльності;
- ✓ педагогічна техніка екскурсійної роботи;
- ✓ професійна майстерність екскурсовода та шляхи її вдосконалення.

Предмет: принципи, методи і прийоми наукових досліджень (екскурсології та музеєзнавства) у туризмі.

Освітня компонента забезпечує набуття здобувачами ВО:

- *Загальних компетентностей:*

ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК07. Здатність бути критичним та самокритичним

ЗК13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

- *Спеціальних (фахових) компетентностей:*

ФК08. Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів.

- *Програмних результатів навчання:*

РН2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

РН5. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

РН7. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

РН10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

РН13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.

РН23. Розуміти специфіку формування регіональних туристичних продуктів та їх впровадження в діяльність суб'єктів туристичного бізнесу

РН24. Розробляти програми саморозвитку і використовувати засоби саморегуляції для забезпечення систематичного підвищення рівня професійних компетентностей, та особистісних навичок ефективної соціальної комунікації

- *soft skills* володіти і демонструвати навички комунікації, як включає в себе конструктивну мову, чітке вираження дімок, активне слухання, презентацію туристичних та екскурсійних продуктів, здатність роботи в команді, спілкування з різними людьми та управління конфліктними ситуаціями, здатність адаптивних змін та впровадженні інноваційних технологій в процесі виконання цілей та задач, здатність застосування креативності, аналізу ситуації та дослідження інформації.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «Основи екскурсійної діяльності»

Тема 1. Екскурсологія як наука. Поняття про екскурсологію, її об'єкт і предмет дослідження, основні завдання. Взаємозв'язок екскурсології з іншими науками. Історія розвитку екскурсології. Генеза екскурсологічних знань. Сучасні підходи в теорії екскурсології. Значення екскурсії у туристично-рекреаційній діяльності. Місце та роль екскурсології в системі підготовки фахівців у сфері туризму. Структура навчальної дисципліни. Основна наукова та навчальна література з екскурсології [1,4,5,6,13,53 с.10-15, 56 с.7-71, 55 с.6-19].

Тема 2. Теорія екскурсійної справи. Екскурсія, її сутність, функції та ознаки. Екскурсійні об'єкти, принципи та критерії їх відбору. Характеристика екскурсійних об'єктів. Класифікація екскурсій: за змістом, складом, кількістю учасників, місцем проведення, формою проведення, способом пересування. Тематика та зміст екскурсій. Екскурсійний процес, його основні принципи (науковість, доступність, системність, переконливість). Форми екскурсійної діяльності. Правові засади екскурсійної діяльності. Поняття про екскурсійне обслуговування. Види екскурсійних послуг. [4,-13,33,].

Тема 3. Екскурсійна методика. Методи пізнання та їх використання в екскурсійному процесі. Екскурсійний метод пізнання, його комплексний характер. Вимоги до екскурсійного методу. Діалектичні, формально-логічні, конкретно-історичні та часткові методи в екскурсології. Дотримання законів логіки в екскурсійній діяльності. Логічна форма екскурсії. Логічні проблеми в екскурсіях та можливості їх усунення. [13,33-37,52].

Тема 4. Організація екскурсійної роботи. Державний рівень організації екскурсійної діяльності. Характеристика нормативно-правових і програмних документів загальнодержавного рівня, які регулюють екскурсійну діяльність. Характеристика існуючих систем державного регулювання туристсько-екскурсійної діяльності у різних країнах світу. Сертифікація екскурсійної діяльності в туризмі. Ліцензування й податкове регулювання екскурсійно-туристичної діяльності. Конституція України. Закон України «Про туризм». «Державна програма розвитку туризму в Україні». Всесвітня туристична організація (ЮНВТО). ЮНЕСКО.

Загальна резолюція Конференції ООН щодо міжнародного туризму та подорожей (1963); Манільська декларація зі світового туризму (1980); Хартія туризму (1985); Гаазька декларація з туризму (1989); Глобальний етичний кодекс туризму (1999); Осакська декларація тисячоліття (2001) [4,5,7,15,36,34,37,52].

Тема 5. Психологія в екскурсійній справі. Екскурсія як психологічний процес. Особливості розумової діяльності та їх застосування в екскурсії (сприйняття, відчуття, увага, пам'ять, уява, пізнання, емоції).

Пізнавальна активність під час екскурсії. Дедуктивний та індуктивний методи пізнання в екскурсіях. Механізми сприйняття інформації. Пізнавальні, емоційні та вольові процеси сприйняття екскурсійного матеріалу. Поєднання чуттєвого та логічного методів пізнання в процесі екскурсії. Уявлення, судження та умовиводи як складові процесу мислення екскурсантів. Асоціації в екскурсіях. Словесні, наочні та практичні методи роботи екскурсовода з екскурсантами. Правила екскурсійного спілкування. Психоемоційний контакт між екскурсоводом і групою, методи його встановлення та підтримки. Активність екскурсантів як показник ефективності екскурсії. Зацікавленість та її прояви.

Робота з пам'яттю екскурсантів. Види пам'яті. Використання основних процесів пам'яті в екскурсійній діяльності. Привертання, концентрація та переведення уваги. Втрата і деконцентрація уваги та способи їх подолання. Методи керування увагою, стимулювання емоцій. Уява екскурсантів, її роль у реалізації завдань екскурсії. Образ території (теми) як головний результат екскурсії [13,16,17,18,19,22,26,28,30, 31,33,52].

Змістовий модуль 2. «Методика екскурсійної діяльності»

Тема 6. Методика та техніка проведення екскурсій. Класифікація методичних прийомів ведення екскурсій. Використання редукційних та індукційних методів в екскурсії. Метод аналізу. Метод синтезу. Метод порівняння.

Показ його сутність, задачі, умови. Послідовність дій екскурсовода при показі об'єкта. Ступені показу. Види показу. Особливості показу. Показ як реалізація принципу наочності. Методичні прийоми показу. Розповідь в екскурсії. Основні вимоги до розповіді на екскурсії. Особливості розповіді на екскурсії. Методичні прийоми розповіді. Сполучення розповіді і показу на екскурсії. Види методичних екскурсійних прийомів. Зустріч з учасникам подій. Прийом дослідження. Прийом демонстрації наочних посібників. Засвоєння екскурсоводом методичних прийомів. Поняття «техніка ведення екскурсій». Методика ведення екскурсії. Техніка проведення екскурсій. Технічне забезпечення екскурсії. Організація роботи групи. Використання вільного часу в екскурсії.

Місце екскурсовода при проведенні екскурсії. Додержання часу екскурсії. Техніка відповіді на запитання екскурсантів. Паузи на екскурсії. Використання «портфелю екскурсовода». Елементи ритуалу на екскурсіях. Володіння екскурсійною технікою [4,13,21,22,30,31,33,52].

Тема 7. Особливості проведення різних видів екскурсій. Оглядові екскурсії. Тематичні екскурсії. Особливості проведення тематичних і оглядових екскурсій. Особливості проведення пізнавальних екскурсій. Особливості проведення тематичних екскурсій. Дитячі екскурсії. Специфіка проведення дорослих екскурсій. Особливості проведення історичних екскурсій. Особливості проведення літературних екскурсій.

Автобусні екскурсії. Вихід екскурсантів з автобусу. Перехід екскурсантів від автобусу до об'єкта. Повернення в автобус. Техніка розповіді під час руху автобусу. Взаємодія екскурсовода та водія під час проведення транспортних екскурсій. Обов'язки екскурсовода на маршруті. Обов'язки водія на маршруті. Організація роботи групи [4,13,21,22,30,31,33,52].

Тема 8. Процес розробки нової екскурсій. Загальна та часткова екскурсійні методики. Структура методики екскурсійної роботи. Вимоги екскурсійної методики. Особливості екскурсійної методики у різних видах екскурсій. Напрями підвищення якості методичної роботи в екскурсійних установах. Науково-методична література.

Технологія підготовки інноваційного екскурсійного продукту. Організація та зміст процесу розробки нової екскурсій. Творча група, її склад. Основні етапи підготовки екскурсійного продукту. Маркетинговий аналіз середовища екскурсійної діяльності. Формулювання теми, мети і завдань екскурсій, з'ясування інноваційних переваг екскурсійного продукту. Визначення можливостей проведення екскурсій за темою на визначеній території, характеру та форми екскурсій, цільової аудиторії продукту. Відбір літератури та складання бібліографії. Пошуки інших джерел екскурсійного матеріалу (літературних, архівних, статистичних тощо). Аналіз джерел інформації. Відбір та вивчення екскурсійних об'єктів. Класифікація об'єктів, критерії їх оцінки. Підготовка картки (паспорту) об'єкту. Розробка та складання маршруту екскурсій. Об'їзд (обхід) маршруту, складання його картосхеми. Написання контрольного тексту екскурсій. Комплектування «портфелю екскурсовода». Відбір методичних прийомів проведення екскурсій. Визначення техніки проведення екскурсій. Складання методичної розробки. Укладання документації екскурсій (технологічної карти, табелю екскурсій). Індивідуальний текст екскурсій, його особливості. Структура тексту. Затвердження екскурсій і впровадження її у сферу екскурсійного обслуговування [4,13,22,29,30,31,33,52].

Тема 9. Особливості проведення екскурсій в музеях. Типи та профілі музеїв. Становлення та розвиток музейної справи. Екскурсійно-виставкова діяльність музеїв. Категорії музеїв України. Музейна екскурсія як складова частина програми екскурсійного обслуговування. Відвідання музею як складова частина екскурсій.

Особливості проведення екскурсій в музеях. Основні методичні прийоми проведення музейних екскурсій. Методичні підходи до екскурсійного навантаження під час відвідування музеїв. Визначення мети і завдань музейної екскурсій. Екскурсій у краєзнавчих музеях. Екскурсій в історичних музеях. Екскурсій у природничих музеях. Екскурсій у літературних музеях [19,5,12, 27,8,9,10,11,15].

Тема 10. Професійна майстерність екскурсовода. Вимоги до екскурсовода. Складові професійної майстерності екскурсовода. Особистість екскурсовода. Вміння і навички екскурсовода. Ораторське мистецтво екскурсовода. Мова жестів та рухів екскурсовода. Невербальні засоби комунікації, їх роль в спілкуванні екскурсовода з групою

Підготовка екскурсовода до проведення екскурсії. Одяг екскурсовода. Технічні навички екскурсовода. Комунікабельність екскурсовода. Складові культури мовлення екскурсовода. Емоційність екскурсовода при проведенні екскурсії. Спеціалізація екскурсовода.

Сучасна маркетингова модель (профіль) екскурсовода. Шляхи підвищення професійної майстерності екскурсовода [1,27,8,9,10,14,15].

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття та завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			годин				
			лк	лаб	пр.	СР С	
Змістовий модуль 1 «Основи екскурсійної діяльності»							
1	Лекція 1	Екскурсологія як наука	2				
	Практична робота № 1	Екскурсологія як наука			2		2
	Самостійна робота	Робота на навчально-інформаційному порталі				7	2
2	Лекція 2	Теорія екскурсійної справи.	2				
	Практична робота № 2	Основні напрями туристично-екскурсійних маршрутів			2		4
	Самостійна робота	Правові засади екскурсійної діяльності.				7	2
3	Лекція 3	Екскурсійна методика	2				
	Практична робота № 3	Теорія і методологія складання нової екскурсії			2		4
	Самостійна робота	Розробка технологічної карти оглядової / тематичної екскурсії з визначенням місцевої або регіональної особливості				7	2
4,5	Лекція 4	Організація екскурсійної роботи.	4				
	Практична робота № 4	Технологія підготовки нової екскурсії			4		4
	Самостійна робота	Сертифікація екскурсійної діяльності в туризмі.				8	3
6	Лекція 5	Психологія в екскурсійній справі	2				
	Практична робота № 5	Психологія в екскурсійній справі. Роль екскурсовода у створенні атмосфери гостинності			2		4
	Самостійна	Психоемоційний контакт між				7	3

	робота	екскурсоводом і групою, методи його встановлення та підтримки.					
7,8	Самостійна робота	Підготовка до ПМК I					
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль I					10
Всього за змістовий модуль 1 – 60 год.			12		12	36	35
Змістовий модуль 2 «Методика екскурсійної діяльності»							
9,10	Лекція 6	Методика та техніка проведення екскурсій	4				
	Практична робота № 6	Методика та техніка проведення екскурсій			4		3
	Самостійна робота	Робота на навчально-інформаційному порталі				8	2
11	Лекція 7	Особливості проведення різних видів екскурсій.	2				
	Практична робота № 7	Культура мови екскурсовода			2		3
	Самостійна робота	Особливості проведення різних видів екскурсій.				7	2
12	Лекція 8	Методика розробки екскурсій.	2				
	Практична робота № 8	Процес розробки нової екскурсій.			2		3
	Самостійна робота	Написання контрольного тексту екскурсій. Комплектування «портфелю екскурсовода».				7	2
13	Лекція 9	Особливості проведення екскурсій в музеях	2				
	Практична робота № 9	Музейні екскурсії			2		3
	Самостійна робота	Особливості проведення екскурсій в краєзнавчих музеях				7	2
14	Лекція 10	Професійна майстерність екскурсовода	2				
	Практична робота № 10	Професійна майстерність екскурсовода			2		3
	Самостійна робота	Комунікабельність екскурсовода.				7	2
15,16	Самостійна робота	Підготовка до ПМК II					
	ПМК II	Підсумковий контроль за змістовий модуль II					10

<i>Всього за змістовий модуль 2 – 60 год.</i>	<i>12</i>		<i>12</i>	<i>36</i>	<i>35</i>
<i>Екзамен</i>					<i>30</i>
<i>Всього з навчальної дисципліни – 120 год.</i>					<i>100</i>

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Поняття про екскурсологію.
2. Історія розвитку екскурсології.
3. Генеза екскурсологічних знань.
4. Сучасні підходи в теорії екскурсології.
5. Значення екскурсії у туристично-рекреаційній діяльності.
6. Місце та роль екскурсології в системі підготовки фахівців у сфері туризму.
7. Структура навчальної дисципліни.
8. Основна наукова та навчальна література з екскурсології.
9. Класифікація екскурсій.
10. Тематика та зміст екскурсій.
11. Екскурсійний процес, його основні принципи
12. Форми екскурсійної діяльності.
13. Види екскурсійних послуг.
14. Методи пізнання та їх використання в екскурсійному процесі.
15. Екскурсійний метод пізнання, його комплексний характер.
16. Вимоги до екскурсійного методу.
17. Дотримання законів логіки в екскурсійній діяльності.
18. Екскурсія як психологічний процес.
19. Пізнавальна активність під час екскурсії.
20. Дедуктивний та індуктивний методи пізнання в екскурсіях.
21. Робота з пам'яттю екскурсантів.
22. Види пам'яті.
23. Використання основних процесів пам'яті в екскурсійній діяльності.
24. Привертання, концентрація та переведення уваги.
25. Втрата і деконцентрація уваги та способи їх подолання.
26. Методи керування увагою, стимулювання емоцій.
27. Уява екскурсантів, її роль у реалізації завдань екскурсії.
28. Образ території (теми) як головний результат екскурсії.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Екскурсія як педагогічний процес, форма навчання та виховання особистості.
2. Культурно-просвітницькі аспекти екскурсійної роботи.
3. Особливості поєднання в екскурсії завдань навчання та виховання.

4. Дидактичне та виховне завдання екскурсовода.
 5. Компоненти педагогічної діяльності екскурсовода.
 6. Конструктивний, організаторський, комунікативний і пізнавальний компоненти екскурсійної діяльності.
 7. Дидактичні принципи екскурсії (системність, ідейність, наочність, зв'язок із життям, доступність, переконливість).
 8. Дидактичні цілі екскурсії.
 9. Виховне значення тематичних екскурсій.
 10. Виховання у екскурсантів навичок самостійного дослідження об'єктів. Післяекскурсійна робота екскурсовода.
 11. Педагогічна техніка екскурсовода та її елементи.
 12. Загальна та часткова екскурсійні методики.
 13. Структура методики екскурсійної роботи.
 14. Вимоги екскурсійної методики.
 15. Особливості екскурсійної методики у різних видах екскурсій.
 16. Напрями підвищення якості методичної роботи в екскурсійних установах.
 17. Науково-методична література.
 18. Технологія підготовки інноваційного екскурсійного продукту.
 19. Організація та зміст процесу розробки нової екскурсії.
 20. Методичні прийоми в екскурсії як засіб дій екскурсовода, їх класифікація.
 21. Основні вимоги до показу.
 22. Етапи показу, співвідношення показу та розповіді, показ та огляд.
 23. Демонстрація наочності.
 24. Основні вимоги до розповіді.
 25. Прийоми екскурсійної розповіді
 26. Техніка проведення розповіді під час руху транспорту.
 27. Співвідношення розповіді та показу.
 28. Варіанти поєднання показу та розповіді в екскурсії.
 29. Використання пауз в екскурсії.
 30. Відповіді на питання екскурсантів.
 31. Вимоги до техніки ведення екскурсії
 32. Оглядові екскурсії. Тематичні екскурсії.
 33. Особливості проведення тематичних і оглядових екскурсій.
 34. Особливості проведення пізнавальних екскурсій.
 35. Особливості проведення тематичних екскурсій.
 36. Дитячі екскурсії. Специфіка проведення дорослих екскурсій.
 37. Особливості проведення історичних екскурсій.
 38. Особливості проведення літературних екскурсій.
 39. Автобусні екскурсії.
 40. Обов'язки екскурсовода на маршруті. Обов'язки водія на маршруті.
- Організація роботи групи

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Закон України «Про туризм». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95%D0%B2%D1%80>. – Заголовок з екрану.
2. Бабарицька В.К. Екскурсознавство і музеєзнавство: навч. посібник / В.К. Бабарицька, А.Я. Короткова, О.Ю. Малиновська. – К.: Альтерпрес, 2007. – 462 с.
3. Кіптенко В. К. Організація екскурсійних послуг : підручник / В. К. Кіптенко, О. Ю. Малиновська. – Херсон : Олдіплюс, 2018. – 518 с.
4. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі : навч.-метод. посібник / О. Д. Король. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. – 144 с.
5. Литовченко І. В. Організація туризму (Організація екскурсійної діяльності) : навч.-метод. посібник / І. В. Литовченко. – Полтава : ПУЕТ, 2017. – 48 с.
6. Нездоймінов С. Г. Організація екскурсійних послуг: навчально-методичний посібник / С. Г. Нездоймінов. – Одеса : Астропринт, 2011. – 216 с
7. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник / М. М. Покоłodна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 180 с.
8. Туристично-екскурсійне обслуговування. Проектування туристичних послуг: ДСТУ 28681.1 – 95. – Київ : Юрінкомінтер. – 30 с.
9. Туристично-екскурсійне обслуговування. Туристичні послуги. Загальні вимоги: ДСТУ 28681.2 – 95. – Київ : Юрінкомінтер. – 30 с.
10. Туристично-екскурсійне обслуговування. Вимоги по забезпеченню безпеки туристів і екскурсантів: ДСТУ – 95. – Київ : Юрінкомінтер. – 32 с.

Додаткова

1. В.В.Абрамов, М.М.Покоłodна. Проблеми удосконалення системи підготовки і менеджменту персоналу екскурсійної сфери туристської галузі України – // Коммунальное хозяйство городов. Научнотехнический сборник. Вып. 75. Сер.:Экономические науки. – К.: «Техніка», 2007. – С. 203-211. – http://tourlib.net/statti_ukr/abramov.htm
2. Берг М.А. Оценка экономической эффективности вновь созданных экскурсионных маршрутов / М.А. Берг // Вісник ДІТБ. Серія: Економіка, організація і управління підприємствами (в туристичній сфері). – 2007. – № 11. – С. 226-230.
3. Дашевська І.М. Інтерактивні методи навчання та їх застосування в екскурсійній діяльності / І.М. Дашевська, О.І. Томкович // Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2012. – №4 (239). – Ч. II. – С. 129-134.

4. Зінченко В.А. Екскурсологія як туризмологічна наука / В.А. Зінченко // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: філософські науки. – К., 2010. – Вип. 8. – С. 211-223.

5. Лисюк Т.В., Терещук О.С., Дмитрук О.О. Екскурсійне обслуговування у структурі туристичного продукту – http://bses.in.ua/journals/2018/28_1_2018/37.pdf

6. Покоłodна М.М. Визначення екскурсійного потенціалу міста та шляхів активізації його використання / М.М. Покоłodна, В.С. Гришанова // Комунальне господарство міст. – 2012. – №102. – С. 475-479.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ

<http://op.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=2099>

2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>

3. Методичний кабінет кафедри економіки.

4. Internet.

5. Навчальний портал Національної туристичної організації України

<http://www.ntoukraine.org/>